

Projekt našich historiků věnovaný holocaustu je Kulturním počinem 2024

3.4.2025 - Adam Pluhař | Technická univerzita v Liberci

Návrat domů se stal vítězem hlavní kategorie - Počin na území města. Dlouhodobý projekt Návrat domů vzešel původně ze studentské grantové soutěže TUL. Kladl si za cíl přenést výsledky vědeckého výzkumu holocaustu do veřejného prostoru města. Podařilo se ale mnohem víc.

Díky Návratu domů přicestovaly do Liberce z celého světa rodiny nacisty zavražděných, předválečných židovských obyvatel a zavražděným bylo symbolicky vráceno občanství. V rámci projektu vznikla také výstava, uskutečnily se pietní akty, přednášky a akce pro školy, před domy odvečených lidí byly zapuštěny Stolpersteine – kameny zmizelých nebo zazněl slavnostní koncert. A vyšla také publikace Návrat domů: Po stopách obětí holocaustu v Liberci, jež mapuje životní osudy deseti rodin, intelektuální a podnikatelské elity města, které fatálním způsobem zasáhlo tak zvané konečné řešení židovské otázky.

Kniha je výsledkem dlouhodobého výzkumu katedry historie Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické TUL, který vede Kateřina Portmann. *„Cítím obrovskou radost a moc si ocenění celého našeho projektu vážím. Jedním z cílů nacistické politiky bylo dehumanizovat společnost – z lidí se stávala čísla a byla jim upřena vlastní identita, cíleně měli postupně zmizet z paměti lidské civilizace. My jsme chtěli tyto zvrácené kroky alespoň symbolicky zastavit. Jsem ráda, že se nám podařilo vrátit povědomí o zavražděných a uchovat historickou paměť. A naplňuje mě radost, že to neprošlo bez zájmu,“* řekla Kateřina Portmann.

Spolu s doktorkou Portmann převzalo na slavnostním ceremoniálu na liberecké radnici první cenu také vydavatelství Kalendář Liberecka. *„Tenhle počin významně přesáhl nejen geografické hranice města, ale i ty společenské. Byla to opravdu mimořádná událost a v soutěži zvítězila naprosto oprávněně,“* pronesl náměstek primátora pro kulturu, školství a cestovní ruch Ivan Langr.

Ze 771 libereckých mužů, žen a dětí, označených za Židy/Židovky, přežilo druhou světovou válku pouze 55 osob. Historické materiály a informace o životních cestách zavražděných dvanáct let sbírali převážně studenti a studentky katedry historie.

Knihu Návrat domů o 397 stranách vydal Kalendář Liberecka loni v říjnu. Na výsledné podobě publikace se kromě Kateřiny Portmann podíleli převážně historikové spjatí s TUL: Jitka Pánková, Ondřej Sladký, Sabina Korosová, Veronika Rohlíčková, Tomáš Bendásek a Tomáš Petrů (jediný je z Orientálního ústavu Akademie věd ČR). Kniha je téměř vyprodaná. *„Materiálu máme tolik, že budeme uvažovat o druhém dílu,“* zmínila doktorka Portmann.

Rozsáhlý projekt by se nepodařilo uskutečnit bez podpory institucí i jednotlivců. *„Moc děkuji liberecké Židovské obci, Krajské vědecké knihovně v Liberci, Nadačnímu fondu obětem holocaustu, Technické univerzitě v Liberci i vydavatelství Kalendář Liberecka. Spolupráce s těmito institucemi a organizacemi byla pro nás klíčová,“* vyjmenovala doktorka Portmann a dodala: *„Za podporu nejrůznější povahy děkuji pak řadě současných obyvatel a obyvatelek Liberce, kteří mi svým přístupem jednoznačně dávali najevo, že projekt má smysl. Vděk pak směřuje k potomkům zavražděných původních libereckých obyvatel, kteří nám věnovali čas a do Liberce přijeli. A poděkování si zaslouží také vedení města Liberec, bez kterého by symbolické občanství nebylo myslitelné, stejně jako hejtman Libereckého kraje, který se zúčastňoval našich akcí a podporoval je.“*

<https://tuni.tul.cz/a/projekt-nasich-historiku-venovany-holocaustu-je-kulturnim-pocinem-2024-160310.html>